

فرهنگ سازمانی
«مبانی برارزش‌های اسلامی»

ویرۀ کی‌ستان: حفاظت اطلاعات

ناصر داوودی، اکبر ولی‌پور و بهروز ذوالفقاری

دفاع
مشارکت

تهیه‌کنندگان:

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

و

سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
معاونت تربیت و آموزش

◆ فهرست مطالب ◆

۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۷.....	مقدمه.....
درس اول: تعادل در کار و زندگی و پابندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز ایران‌دگی فرهنگی	
۲۱.....	۱-۱. مقدمه.....
۲۴.....	۲-۱. اهمیت و ضرورت تعادل در کار و زندگی.....
۲۷.....	۳-۱. راهکارهای ایجاد تعادل در کار و زندگی.....
۲۸.....	۱-۳-۱. اولویت‌بندی.....
۳۰.....	۲-۳-۱. برنامه‌ریزی.....
۳۱.....	۳-۳-۱. بهره‌مندی از هنر «نه» گفتن.....
۳۱.....	۴-۳-۱. شناخت نقش کار در زندگی و پذیرش واقعیت‌ها.....
۳۲.....	۵-۳-۱. منتقل نکردن مسائل کاری به محیط خانه.....
۳۳.....	۴-۱. علل و عوامل وادادگی فرهنگی.....
۳۴.....	۱-۴-۱. دنیاگرایی.....
۳۵.....	۲-۴-۱. عقب‌ماندگی علمی و صنعتی.....
۳۷.....	۳-۴-۱. عدم شناخت صحیح دین و خارج کردن دین از صحنه زندگی.....

- ۴-۴-۱. قوم‌گرایی و نژادپرستی..... ۳۷
- ۴-۴-۵. عدم حفظ استقلال فرهنگی..... ۳۹
- ۵-۱. راهکارهای مقابله با وادادگی فرهنگی..... ۴۰
- ۵-۱-۱. شناخت فرهنگ و اهداف دشمن..... ۴۰
- ۵-۲. نهادهای سازی آموزه‌های دینی..... ۴۱
- ۵-۳. تقویت و ارتقای بینش اعتقادی و سیاسی..... ۴۲
- ۵-۴-۱. حیات برت نفس..... ۴۳
- ۵-۵-۱. روزه و تربیت تجمل‌گرایی..... ۴۳
- ۵-۶-۱. حساسیت به فرهنگ خودی و مهاجم..... ۴۴
- ۵-۷-۱. افزایش روحیه استقلال‌طلبی..... ۴۴
- ۵-۸-۱. پیشگیری از نفوذ عوامل فرهنگ دشمن..... ۴۵
- ۵-۹-۱. اقامه فریضه امر به معروف و نهی از منکر..... ۴۶

درس دوم: مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی در حفظ عزت و اقتدار سازمانی

- ۱-۲. مقدمه..... ۵۱
- ۲-۲. اهمیت و ضرورت بحث..... ۵۳
- ۲-۳. آثار مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی به ارباب رجوع..... ۵۶
- ۲-۳-۱. بهره‌مندی از یاری خدا..... ۵۶
- ۲-۳-۲. رستگاری در آخرت..... ۵۷
- ۲-۳-۳. برخورداری از اکرام الهی..... ۵۷
- ۲-۳-۴. محبوبیت در پیشگاه خداوند..... ۵۸

- ۵۸..... ۵-۳-۲. برطرف شدن غم و اندوه
- ۵۸..... ۶-۳-۲. ثواب جهاد در راه خدا
- ۵۹..... ۴-۲. راهکارهای ارتقای روحیه مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی
- ۵۹..... ۱-۴-۲. غلبه بر خودمحوری
- ۶۰..... ۲-۴-۲. توجه نمودن به قیامت
- ۶۱..... ۳-۴-۲. امان اللهی دانستن همه امکانات و فرصت‌ها
- ۶۲..... ۴-۴-۲. اعتقاد به عبادت بودن کار
- ۶۲..... ۵-۴-۲. آگاهی دادن درباره اهداف سازمان
- ۶۳..... ۶-۴-۲. تأمین نیازهای مادی کارکنان
- ۶۳..... ۷-۴-۲. مشارکت دادن کارکنان
- ۶۴..... ۸-۴-۲. فرهنگ‌سازی
- ۶۴..... ۹-۴-۲. شایسته‌سالاری و گزینش افراد صالح
- ۶۵..... ۱۰-۴-۲. تشویق و تنبیه
- ۶۶..... ۵-۲. الزامات خدمت به ارباب رجوع
- ۶۶..... ۱-۵-۲. عدم منت و آزار
- ۶۷..... ۲-۵-۲. خلوص نیت و پرهیز از ریا و شهرت‌طلبی
- ۶۸..... ۳-۵-۲. دوری از افراط و زیاده‌روی
- ۶۸..... ۶-۲. آثار عزت
- ۶۹..... ۱-۶-۲. محقق کردن خواسته‌ها
- ۷۰..... ۲-۶-۲. عفو و گذشت

- ۷۰-۳-۶-۲. قانونگذاری ۷۰
- ۷۱-۴-۶-۲. رهایی از شیطان ۷۱
- ۷۱-۵-۶-۲. استقامت و پایداری ۷۱
- ۷۲-۶-۶-۲. امداد و یاری دیگران ۷۲
- ۷۲-۷-۶-۲. رحمت و مهرورزی به دیگران ۷۲
- ۷۳-۸-۶-۲. نجات از ظلم و ستم و هلاکت ۷۳
- ۷۳-۹-۶-۲. کسب امداد ۷۳
- ۷۴-۷-۶-۲. عوامل روبرو با خطر و افزایش منزلت و اقتدار سازمانی ۷۴
- ۷۵-۱-۷-۲. ارزش‌های اساسی تر ۷۵
- ۷۵-۲-۷-۲. هماهنگی شناختی درباره سازمان ۷۵
- ۷۵-۳-۷-۲. وجود عوامل بهداشتی ۷۵
- ۷۶-۴-۷-۲. وجود عوامل انگیزشی ۷۶
- ۷۶-۵-۷-۲. انتظار و امید به کسب اهداف ۷۶
- ۷۶-۶-۷-۲. برابری داده‌ها و ستاده‌های شغلی و وجود عوامل سازمانی ۷۶
- ۷۷-۷-۷-۲. انطباق اهداف کارکنان با اهداف سازمان ۷۷
- ۷۸-۸-۷-۲. با اهمیت دانستن وظایف و مسئولیت‌ها ۷۸
- ۷۸-۹-۷-۲. استقلال شغلی کارکنان ۷۸
- ۷۸-۱۰-۷-۲. شفافیت وظایف شغلی و سازمانی ۷۸

درس سوم: رضایت الهی

- ۸۴-۱-۳. مفهوم‌شناسی رضایت الهی ۸۴

۸۷	۲-۳. اقسام و مراتب رضا
۸۷	۱-۲-۳. رضای عامه
۸۸	۲-۲-۳. رضای خاصه
۹۱	۳-۳. سمیت و جایگاه رضایت الهی
۹۴	۴-۳. تقدیم خشنودی خدا بر دیگران
۹۹	۵-۳. عوامل کسب نشانی خدا
۱۰۰	۱-۵-۳. سبب و اوقات الهی
۱۰۱	۲-۵-۳. تقوای الهی
۱۰۲	۳-۵-۳. مخالفت با خواهش های دنیائی
۱۰۲	۴-۵-۳. توجه به خانواده
۱۰۲	۵-۵-۳. استغفار، فروتنی، صدقه دادن
۱۰۳	۶-۳. نشانه های خشنودی خدا
۱۰۳	۱-۶-۳. بندگی
۱۰۳	۲-۶-۳. رضایت به قضا و قدر الهی
۱۰۴	۳-۶-۳. گسترش عدالت اجتماعی

درس چهارم: حفظ و صیانت از کرامت نیروی انسانی

۱۰۸	۱-۴. مفهوم شناسی کرامت
۱۱۰	۲-۴. مبانی کرامت انسان
۱۱۱	۱-۲-۴. خلقت الهی
۱۱۲	۲-۲-۴. خلافت الهی

- ۱۱۳..... ۳-۲-۴. علم به اسما
- ۱۱۳..... ۴-۲-۴. غایت بودن انسان برای آفریده‌ها
- ۱۱۴..... ۳-۴. انواع کرامت
- ۱۱۵..... ۴-۳-۱. کرامت دانشی
- ۱۱۵..... ۴-۳-۲. کرامت ارزشی
- ۱۱۸..... ۴-۱. شانه‌ها و راه‌های تحصیل کرامت نفس
- ۱۲۰..... ۴-۴. دیدگاه
- ۱۲۱..... ۴-۴-۲. هذب نفس و مبارزه با هوای نفس
- ۱۲۲..... ۴-۴-۳. خودسازی و یکوکاری
- ۱۲۳..... ۴-۴-۴. انفاق و سخاوت
- ۱۲۴..... ۴-۴-۵. شکیبایی و کظم عیظ
- ۱۲۵..... ۴-۴-۶. صلۀ رحم و مردم‌داری
- ۱۲۶..... ۴-۴-۷. وفاداری به عهد و پیمان
- ۱۲۷..... ۴-۴-۸. آبرومداری
- ۱۲۷..... ۴-۵-۵. شیوه و جلوه‌های حفظ و صیانت از کرامت کارکنان در سازمان
- ۱۲۸..... ۴-۵-۱. تقویت و توجه به فرهنگ سازمانی
- ۱۲۸..... ۴-۵-۲. رسیدگی به نیازهای کارکنان
- ۱۲۹..... ۴-۵-۳. رحمت و سعه صدر
- ۱۳۰..... ۴-۵-۴. عدم تبعیض و ایجاد عدالت در سازمان
- ۱۳۳..... کتابنامه

ب گفتار

إِنَّ لِلَّهِ لَا تَغْيِرُ مَا يَقُومُ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ (رعد: ۱۱).

البته خداوند سرنوشه هیچ ملتی را تغییر نمی دهد، مگر آنکه آنها خود را تغییر دهند و منکسی که خداوند به خاطر اعمال نادرست قومی اراده سوئی در آنها بکند، هیچ چیز مانع آن نخواهد شد و جز خدا سرپرستی نخواهند داشت.

فرمانده معظم کل قوا، حضرت امام خامنه ای علیه السلام هر جامی گوئیم فرهنگ، مقصود ما از فرهنگ یعنی فرهنگ انقلابی، فرهنگ اسلامی، یعنی ایجاد حرکت فرهنگ بر بنای اسلام و بر مبنای ارزش های اسلامی و حرکت دادن جامعه به مای حرکت فرهنگی به سمت اهداف اسلامی، تقویت فرهنگ اسلامی و اور اسلامی و آداب اسلامی و اخلاق اسلامی و سنت های اسلامی؛ فرهنگ این است.^۱

براساس تعریف شورای عالی انقلاب فرهنگی، فرهنگ نظام واره ای از عقاید، باورهای اساسی، ارزش ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه دار، دیرپا و نمادها و

۱. سیدعلی حسینی خامنه ای، بیانات، در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳/۰۳/۰۴.

مصنوعات است که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت آن را می‌سازد.^۱ بنابراین، فرهنگ‌سازی و پرداختن به فرهنگ سازمانی، که در واقع روح و آداب و سنن حاکم بر هر سازمانی است، از آن‌رو مهم است که موجب شکل‌دهی و جهت‌دهی رفتار کارکنان سازمان می‌شود. که امروزه، همه سازمان‌ها و نهادها وجود این روح ساری و جاری را که نحوه شکل‌گیری آن به عوامل گوناگون بستگی دارد، پذیرفته‌اند؛ بنابراین، تمام سازمان‌ها برای نیل به اهدافشان درصدد حاکم کردن فرهنگی مطابق با اهداف و خواسته‌های سازمانی‌شان هستند. وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز نه تنها از این امر غافل نبوده، بلکه در راستای پاسداشت ارزش‌های انقلاب اسلامی، نخستین راهبرد طرح تحول و تعالی معنوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح را «بهبود و اصلاح فرهنگ سازمانی بر مبنای ارزش‌های دینی و انقلابی» معرفی کرده است.^۲

افزون بر این، در عصر حاضر که دشمنان به طه‌جوی قسم‌خورده و دین‌ستیز، با استفاده از انواع ابزارها و روش‌های شیطانی - غیر اخلاقی، افکار جوانان و نیروهای انسانی توانمند کشور عزیزمان را با تهاجم‌های ضد فرهنگی و غیر اخلاقی هدف قرار داده‌اند، پرداختن به موضوع فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های انقلابی و اسلامی میان نیروهای خدوم وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، اهمیت دوچندان می‌یابد، که البته نظر سنجی‌ها و نیازسنجی‌ها از نیروهای وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، بر این مهم تأکید می‌ورزد.

۱. شورای عالی انقلاب فرهنگی، نقشه مهندسی کشور، مصوبه مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۸.

۲. ابلاغیه معاونت توسعه مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی وزارت دفاع، به شماره ۳۲۵۰/۹۴/۴۴/۴۸۴۰، مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۱۳.

از این رو، معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا، در راستای منویات فرماندهی معظم کل قوا^۱ و اسناد بالادستی و براساس نیازسنجی‌ها، ادامه و تکمیل مباحث و شاخص‌های فرهنگ سازمانی را که سال ۱۳۹۶ مطرح شد، ضروری دانست. بنابراین، برآن شد برای آشنایی هرچه بهتر و بیشتر کارکنان وزارت دفاع با فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و انقلاب و تقویت و بهبود آن در سازمان‌های ارزشمدار وزارت دفاع و اهتمام جدی نیروها نسبت به رعایت شاخص‌های فرهنگ سازمان انقلابی و اسلامی، با رویکرد کاهش ناهنجاری‌ها و افزایش بهره‌وری، برخی ارزش‌های اسلامی را که ضروری است در سازمان‌ها و بین کارکنان وزارت دفاع، به فرهنگ غالب تبدیل شود، با عنوان «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» بررسی نماید.

باتوجه به فزونی ارزش‌ها و شاخص‌های فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، برای آموزش کارکنان پایور وزارت دفاع در سال ۱۳۹۷، سعی شده است در ادامه مباحث سال گذشته که بیش از بیست شاخص از این ارزش‌ها در کتاب «درآمدی بر فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» آورده شد، شاخص‌هایی همچون: «تعادل در کار و زندگی، پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از داداگرایی فرهنگی، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی و حیا، عزت و اقتدار سازمانی، واقع‌بینی، اعتمادسازی، پذیرش واقعیت‌ها و شهادت‌عذرخواهی، اقرار به اشتباهات، ساده‌زیستی و پرهیز از اشرافی‌گری، تبادل دانش و تجارب، اعتماد به نصرت الهی، تکبر و عدم تواضع بی‌جای خواهران، بردباری و شکیبایی و سعه صدر، رازداری و حفظ اسرار، گشاده‌رویی و حمایت عاطفی، خودسازی و محاسبه نفس، اعتماد به نفس و خودباوری، عقلانیت سازمانی، نقادی منصفانه

و مشفقانه، صداقت و امانت‌داری، عفو و بخشش، عمل‌گرایی، حفظ صیانت و کرامت نیروی انسانی، تقدم خشنودی خدا بر دیگران»، طرح و بررسی شده و در مجموعه کتاب‌های «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» برای فراگیران تبیین شود.

براین اساس، مجموعه کتاب‌های فرهنگ سازمانی در ده جلد، که هر جلد شامل چهار درس به تفکیک گروه‌های شغلی فراگیران به زیور طبع آراسته شده است، به گونه‌ای که از بین این شاخص‌ها شاخص‌های «تعادل در کار و زندگی پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از وادادگی فرهنگی» و «مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی» در دو درس اول و دوم، به صورت مشترک برای تمام گروه‌های شغلی، ارائه شده است، سپس در دو درس دیگر، باتوجه به گروه‌های مخاطبان، حداقل دو شاخص از ارزش‌های اسلامی یادشده، بررسی شده است.

همان‌طور که اشاره شد، آنچه تده بن شاه و پیش روی شما همکاران عزیز قرار گرفته است، حاصل تلاش جمعی اعضای کمیته بین‌عالی تربیت و آموزش و کارگروه‌های تخصصی متون و کانون اساتید از فرمان و نویسندگان و ناظران علمی و فنی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) است که از مجموعه نیازسنجی و نظرسنجی‌ها از کارکنان خدوم و شریف وزارت دفاع به دست آمده است و در کارگروه‌های تخصصی تدوین سرفصل‌های آموزشی، مشخص شده؛ در کمیسیون عالی تربیت و آموزش به ریاست نماینده مکرم ولی فقیه و ریاست محترم سازمان عقیدتی سیاسی ودجا حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین قندهاری به تصویب رسیده است.

از این رو، لازم می‌دانم، از هیئت‌رئیس محترم سازمان عقیدتی-سیاسی و دجا، اعضای کمیسیون عالی تربیت و آموزش، کارگروه‌های تخصصی متون و کانون اساتید این سازمان و نویسندگان فرهیخته و ناظران محترم علمی، فنی و نهایی معزز پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) تقدیر و تشکر نمایم.

من الله التوفيق

معاون تربیت و آموزش

سازمان عقیدتی-سیاسی وزارت دفاع و

پشتیبانی نیروهای مسلح

مهدی حسینی

